

Національний
банк України

Огляд банківського сектору

23 травня 2024 року

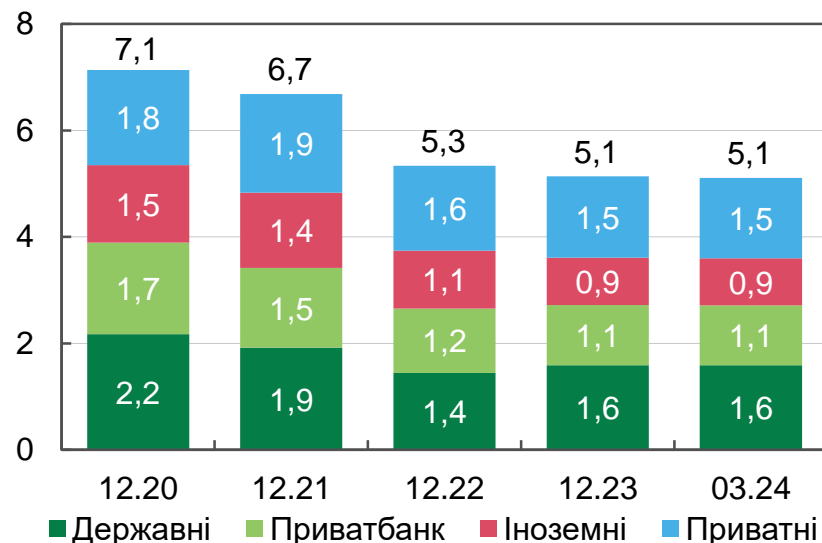

Головне

- Приплив гривневого фондування від клієнтів відновився після сезонного падіння у січні, який втім не мав ознак негараздів із довірою до банків. Водночас зростання гривневих строкових коштів тривало протягом кварталу.
- Триває поступове скорочення ставок за депозитами, помітніше – за вкладами бізнесу. Також помітно знижувалися ставки за кредитами бізнесу.
- Гривневі кредити бізнесу зростають третій квартал поспіль, у I кварталі основним рушієм були позики торгівлі, тоді як агрокредити надалі погашалися.
- Триває покращення якості кредитного портфелю, резерви банки майже не формують.
- Остання зміна дизайну програми «Доступні кредити 5-7-9%» дасть обмежений ефект з часом, проте ризики зростання боргу перед банками залишаються – потрібен подальший перегляд програми.
- Портфель кредитів населенню надалі зростає, рушіями залишаються споживчі та іпотечні кредити. У квітні обсяг виданої іпотеки став рекордним завдяки “єОселі”.
- У структурі процентних доходів надалі зростала роль ОВДП, тоді як дохідність депозитних сертифікатів скоротилася. Чиста процентна маржа ледь помітно знизалася до 7.6%.
- Прибуток сектору за квартал склав 40.5 млрд грн, а рентабельність у середньому – понад 50%. Операційна ефективність залишалася високою.
- Показники достатності капіталу банків високі. Прибутковість та адекватний перехідний період дозволять безболісно перейти до нової структури капіталу та продовжити кредитування.

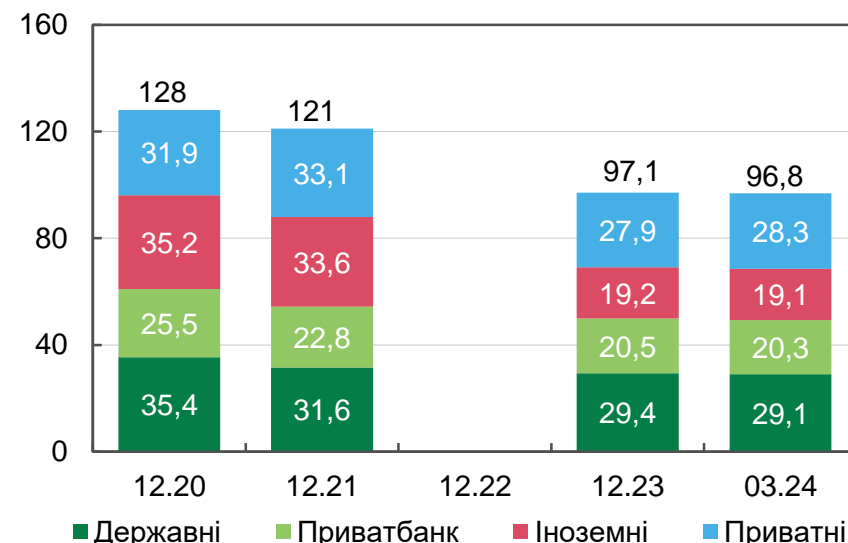
За квартал розмір банківської мережі майже не змінився

Кількість структурних підрозділів банків*, тис. од.

* Відокремлені структурні підрозділи й головні офіси.
Джерело: НБУ.

Облікова чисельність штатних працівників банків*, тис. осіб

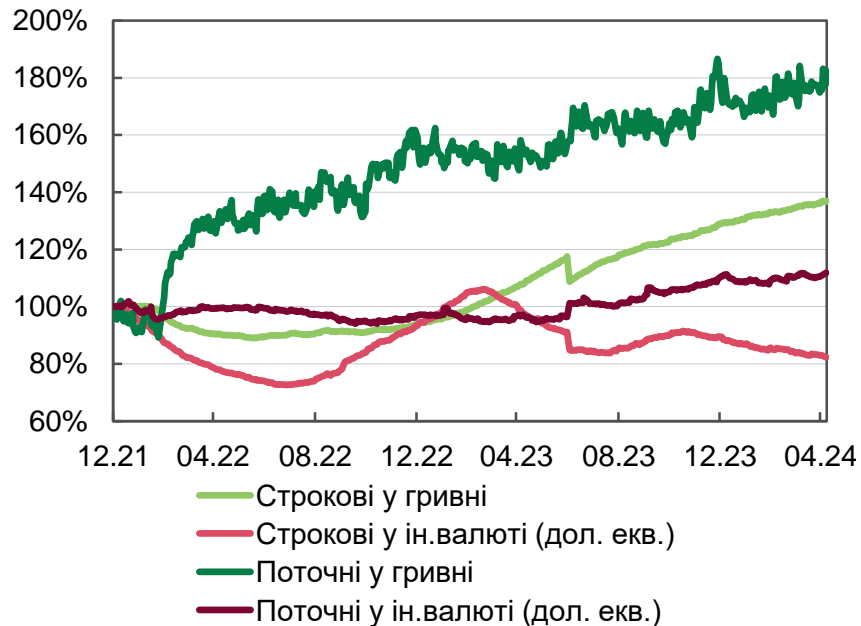

* З 1 квітня 2022 року до 1 жовтня 2023 року статистичні дані не збиралися.

- У I кварталі кількість структурних підрозділів банків зменшилася лише на 30 відділень.
- Упродовж кварталу облікова чисельність штатних працівників ледь помітно скоротилася, в основному за рахунок державних банків.

Зростання коштів клієнтів відновилося з середини кварталу

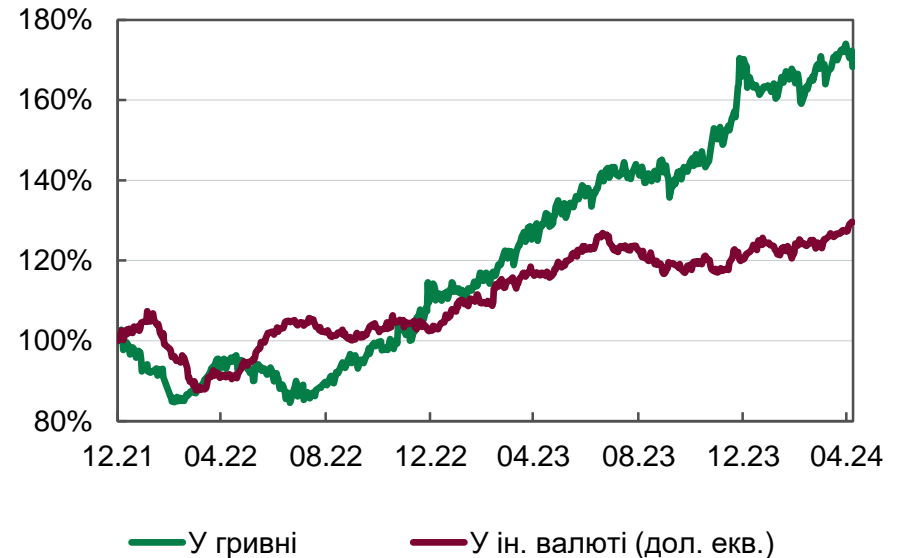
Кошти фізичних осіб, 31.12.2021 = 100%

У банках, платоспроможних на 1 травня 2024 року.

Джерело: щоденні дані (на 08.05.2024 р.), НБУ.

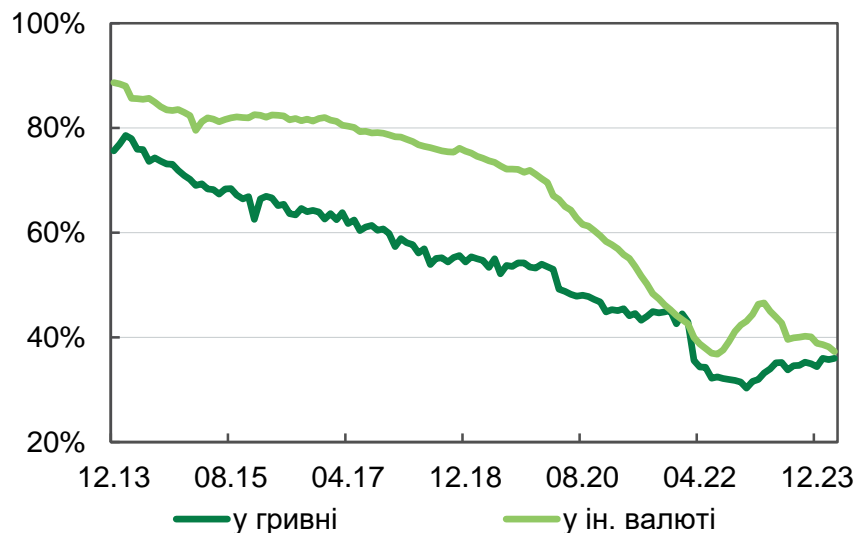
Кошти суб'єктів господарювання, 31.12.2021 = 100%

- Обсяги гривневих коштів клієнтів за квартал суттєво не змінилися (-0.3%): після традиційного сезонного зменшення на початку року, приріст упродовж кварталу відновився.
- Попит населення на строкові вкладення в іноземній валюті знизився (обсяги скоротилися на 5.9%), зокрема через послаблення валютних обмежень.
- Скорочення видатків бюджету, сезонність та настання термінів сплати податкових платежів сприяли традиційним відпливам гривневих коштів бізнесу на початку року. Приріст відновився наприкінці лютого, зокрема у гривні – на +1.1% та валюті – на +2.8%.

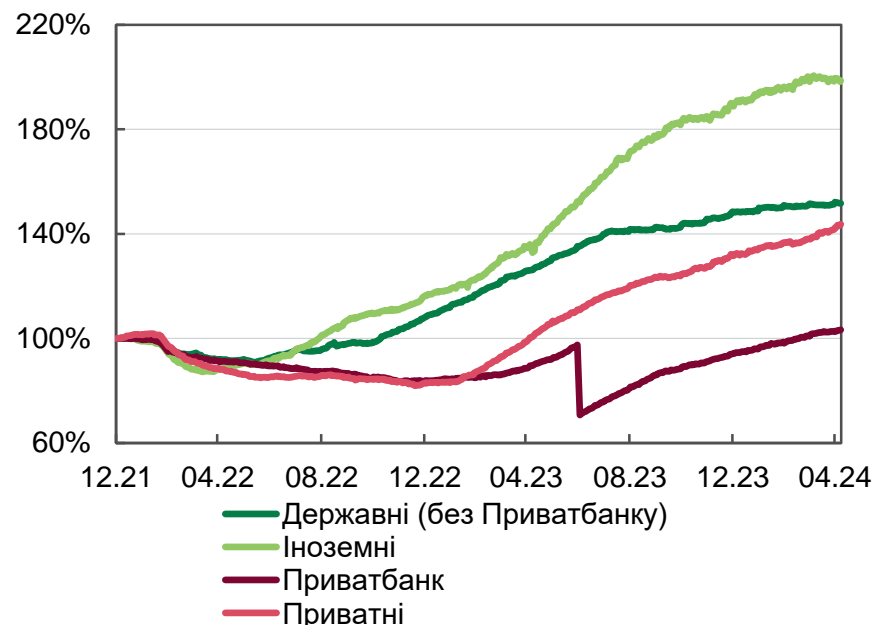
Тривав приплив строкових гривневих коштів

Частка строкових коштів населення

Без коригувань за Приватбанком.
У банках, платоспроможних на кожну звітну дату.
Джерело: НБУ.

Строкові гривневі кошти фізосіб, 31.12.2021 = 100%

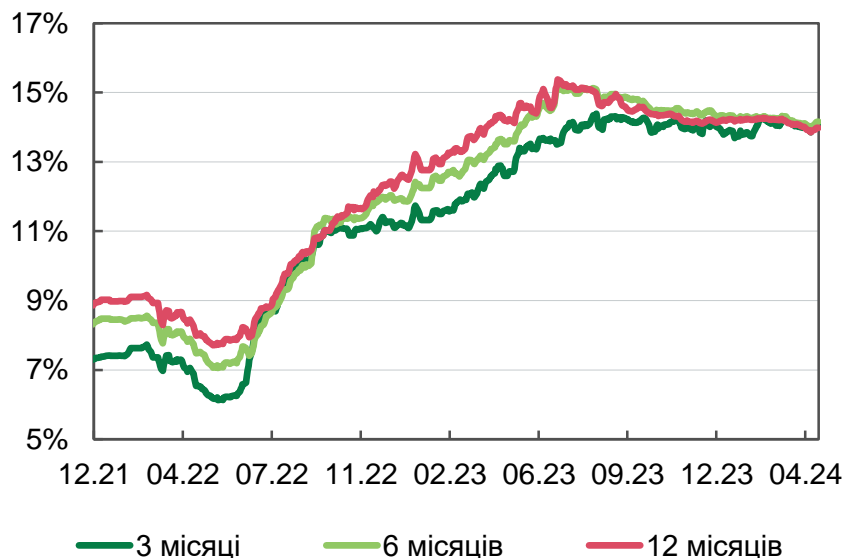

У банках, платоспроможних на 1 травня 2024 року.
Джерело: щоденні дані (на 08.05.2024 р.), НБУ.

- Попри загальне сповільнення припливу коштів населення у банки, приваблива дохідність підживлює динаміку депозитів населення.
- Строкові кошти продовжують майже рівномірно зростати в усіх групах банків – у цілому на 4.3% за квартал, а частка гривневих строкових коштів населення зросла на 1.6 в. п. до 36%.
- Роздрібні клієнти й надалі віддають перевагу новим депозитам строком від трьох до шести місяців, ставки за якими помітно привабливіші за короткострокові вклади.

Ставки для бізнесу знижуються швидше, ніж для населення

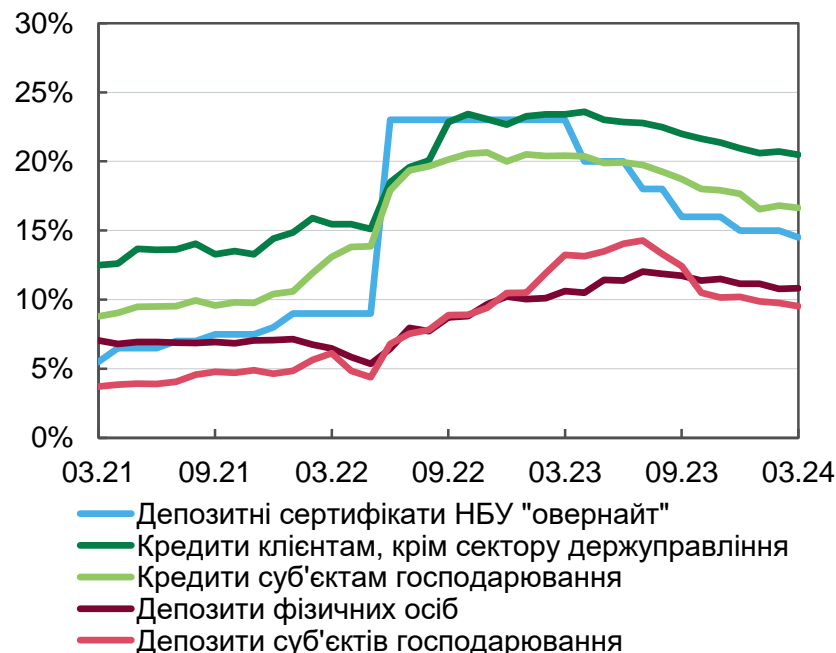
Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб у гривнях*, % річних

* 5-денна ковзна середня.

Джерело: Агентство "Thomson Reuters".

Відсоткові ставки за новими депозитами та кредитами у гривні*, % річних

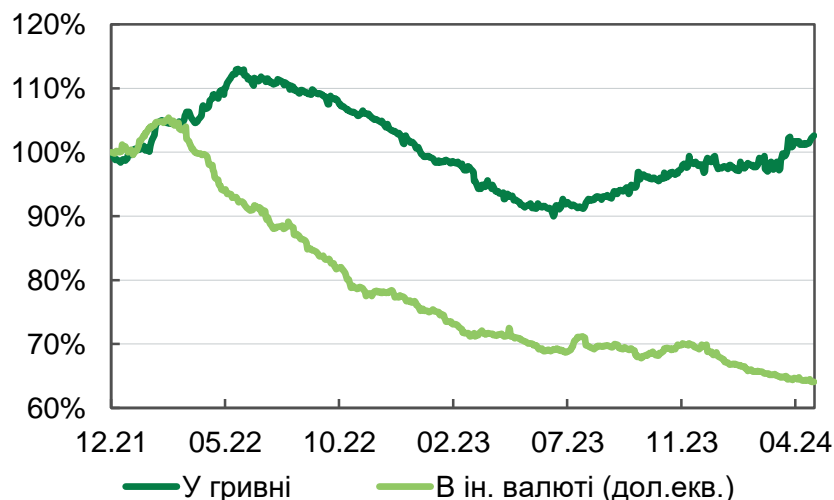

* Без пролонгації або інших змін кредитних умов.

- Ставки за операціями з бізнесом були чутливішими до зниження облікової ставки, ніж з населенням.
- За новими залученнями бізнесу (включно з коштами на вимогу) ставки знизилися на 0.7 в. п. до 9.5% річних, за корпоративними гривневими кредитами – на 1 в. п. до 16.7% річних.
- За всіма новими депозитами фізичних осіб ставки знизилися на 0.3 в. п. до 10.8% річних. Річні строкові гривневі депозити населення за показником UIRD майже не змінились, премія за строковість мінімальна. Ставка за кредитами населенню коливалася на рівні 27.5% річних.

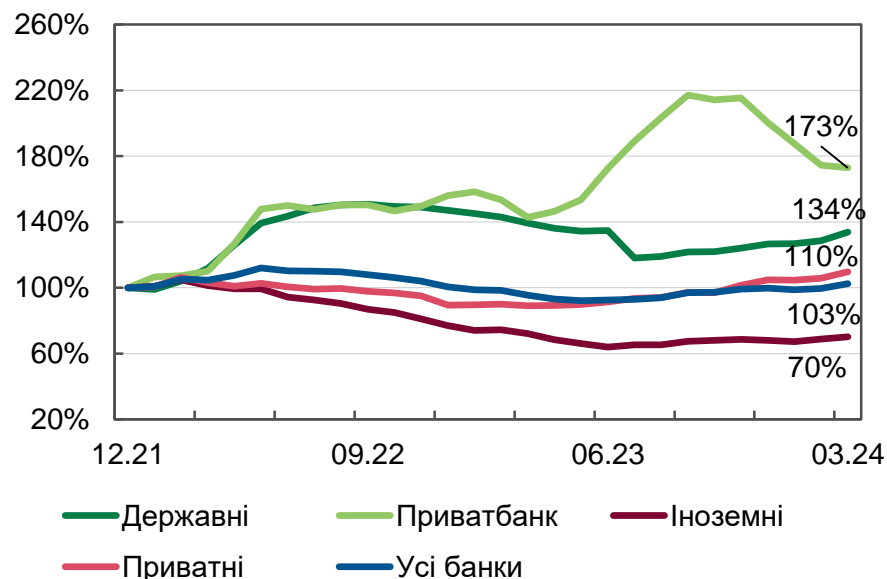
Гривневі кредити бізнесу зростають третій квартал поспіль

Чисті кредити суб'єктам господарювання,
2021 = 100%

У банках, платоспроможних на 1 травня 2024 року.
Джерело: НБУ.

Чисті гривневі кредити суб'єктам господарювання,
2021 = 100%

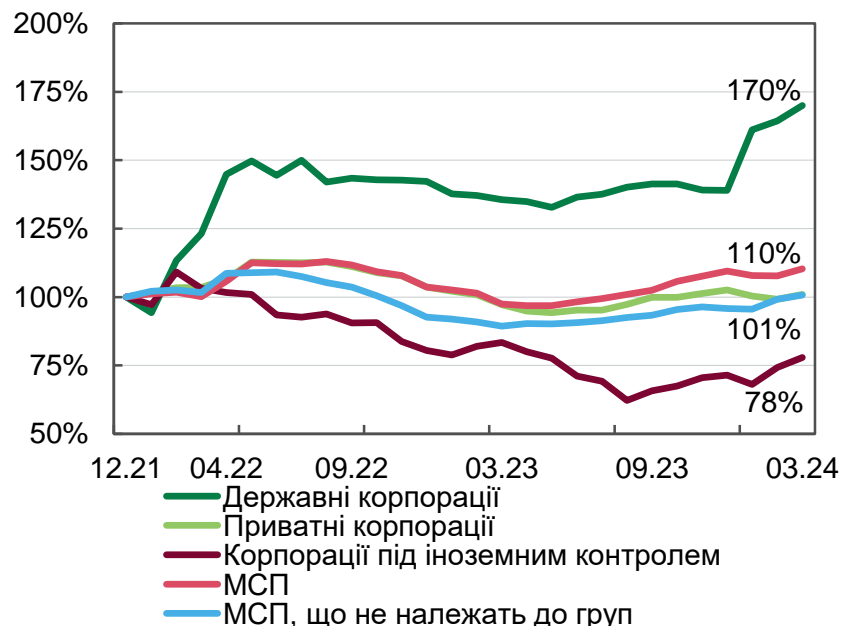

У банках, платоспроможних на 1 квітня 2024 року.
Джерело: НБУ.

- Чистий гривневий кредитний портфель бізнесу за I квартал зріс на 2.9% (7.2% р/р).
- Приріст чистих гривневих кредитів бізнесу відбувся у всіх групах банків, окрім Приватбанку, де зниження становило 13.7% через погашення раніше виданих позик.
- Чисті кредити бізнесу у валюті скорочуються у доларовому еквіваленті, після незначного зростання у попередньому кварталі.

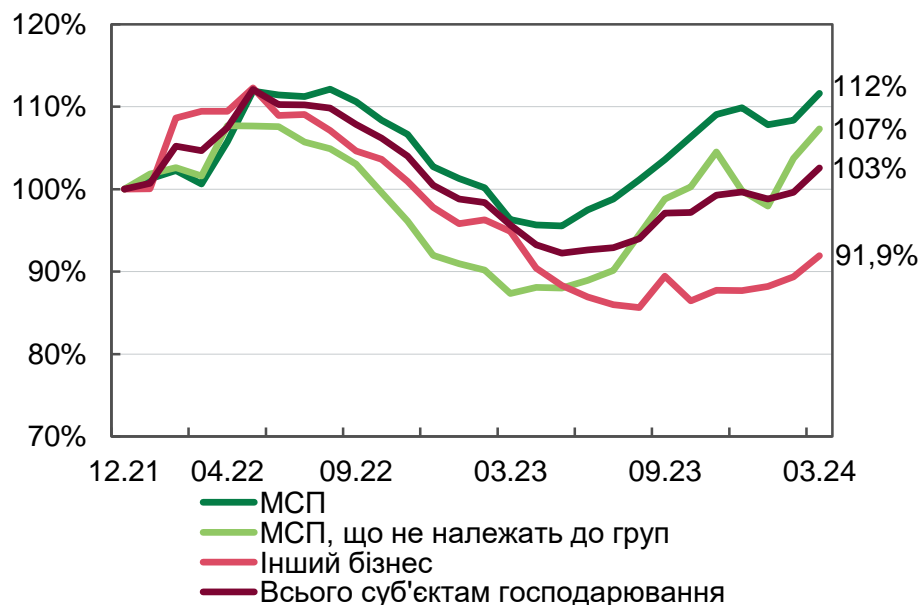
Кредити МСП надалі зростають, як і їхня вага у портфелі

Чисті гривневі кредити нефінансовим корпораціям, 2021 = 100%

У банках, платоспроможних на 1 квітня 2024 року.
Джерело: НБУ.

Чисті гривневі кредити суб'єктам господарювання за розміром бізнесу, 2021 = 100%

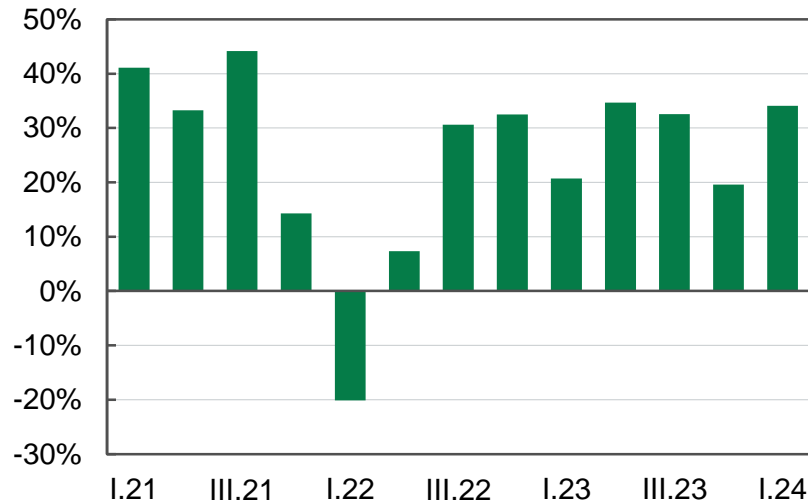

У банках, платоспроможних на 1 квітня 2024 року.
Джерело: НБУ.

- Кредити малим та середнім підприємствам (МСП) за I квартал зросли на 1.6%. За рік темпи зростання прискорилися до 15.9%. Ці кредити нині становлять 59% чистого гривневого кредитного портфеля бізнесу.
- За квартал суттєво зросли позики державним корпораціям – на 22.3% (25.4% р/р), іноземні зросли на 8.9% (-6.6% р/р). Кредити приватним корпораціям скоротилися на 1.6% (+3.8% р/р).

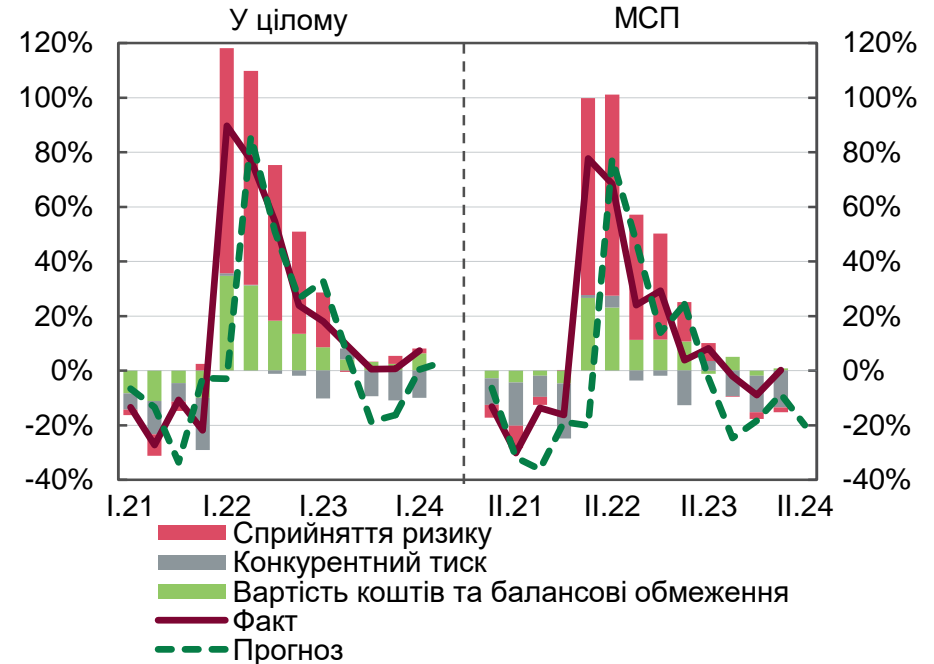
Банки очікують зростання попиту на кредити

Очікування банків стосовно зміни попиту на корпоративні кредити (баланс відповідей)

Позитивний баланс відповідей свідчить про збільшення попиту.
Джерело: НБУ.

Зміна стандартів схвалення кредитних заявок (баланс відповідей)

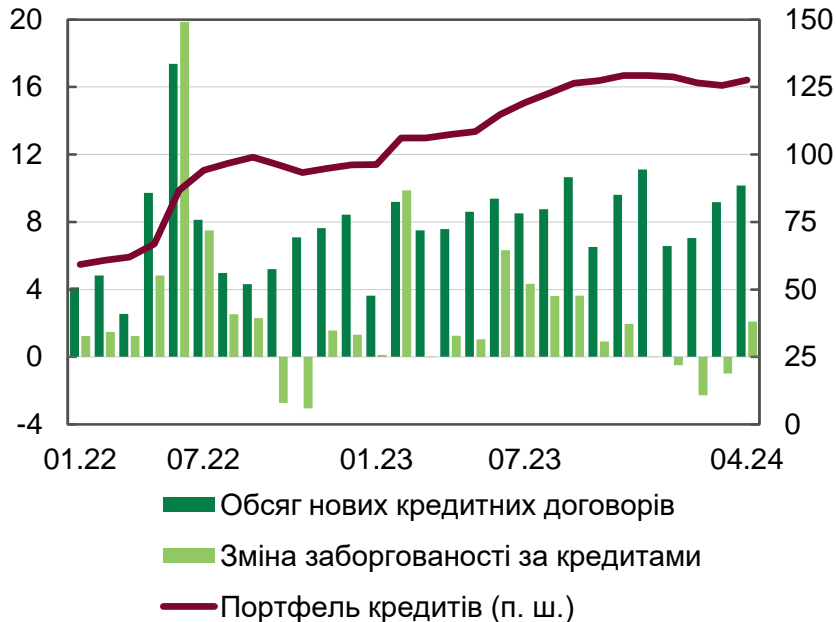

Позитивний баланс відповідей свідчить про посилення жорсткості стандартів схвалення кредитних заявок.

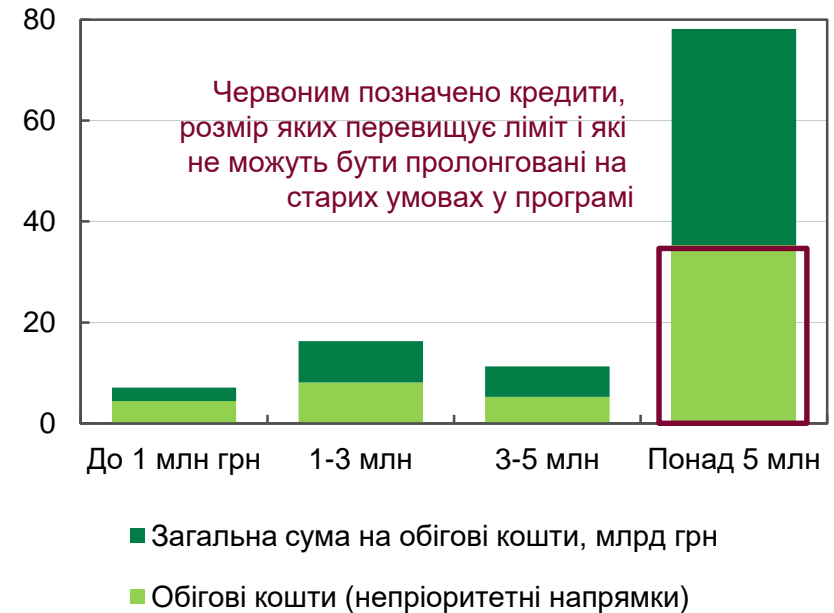
- Попит на корпоративні кредити у I кварталі надалі підвищувався, як і впродовж 2023 року. Респонденти прогнозують подальше зростання попиту на позики бізнесу в II кварталі 2024 року.
- Банки вказують, що останній рік стандарти схвалення кредитних заявок або незмінні або послаблюються і немає негативного впливу від сприйняття ризику на цей процес.

Ефект від зміни дизайну програми «5-7-9%» розтягнеться у часі

Кредити у програмі «Доступні кредити 5-7-9%», млрд грн

Портфель на поповнення обігових коштів за розміром кредитів

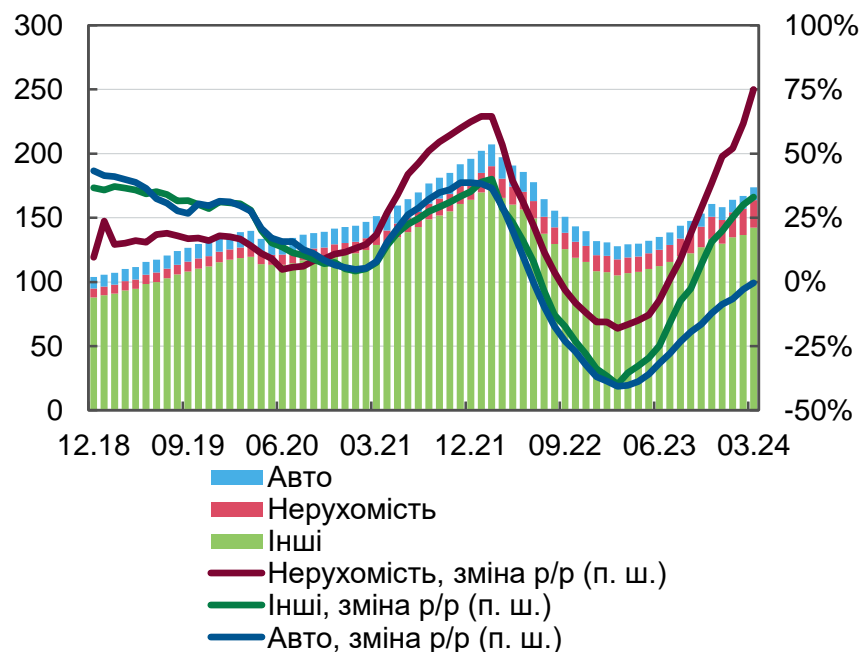
Джерело: Фонд розвитку підприємництва.

Джерело: розраховано НБУ на основі даних Фонду розвитку підприємництва станом на 01.01.2024.

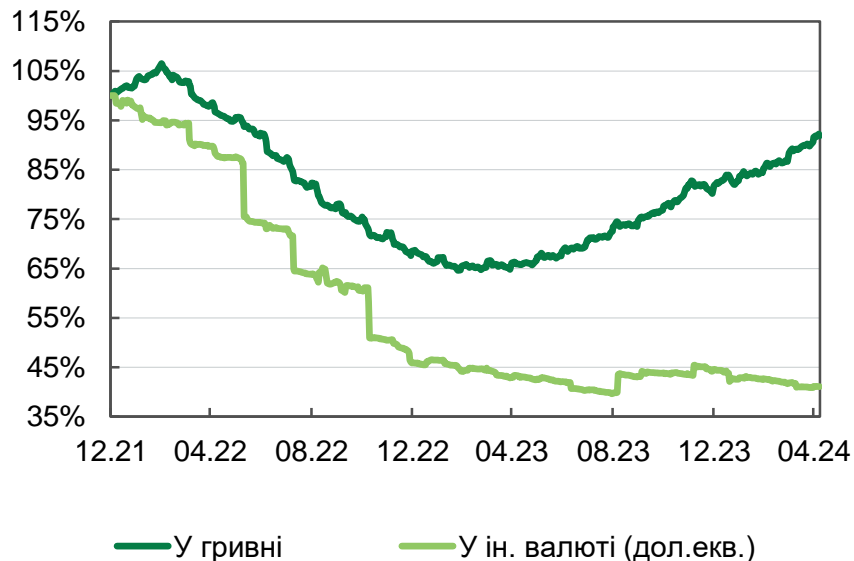
- Тривалі проблеми із розрахунками за програмою та непевність її перспектив сповільнили приріст портфеля.
- Уряд 30 квітня знизив маржу банків при кредитуванні на 3-5 в. п. та встановив ліміт 5 млн грн на кредитування під обігові кошти для позичальників не пріоритетних напрямків.
- Ліміт на обігові кошти вимагатиме виведення із програми при завершенні строку договорів близько 17 млрд грн, або 13% портфеля. Разом із тим 46% усього портфеля – це кредити широким категоріям клієнтів під обігові кошти, які не обмежено і які можуть надалі зростати.

Зростання роздрібного кредитного портфеля триває

Чисті гривневі кредити фізичним особам, млрд грн

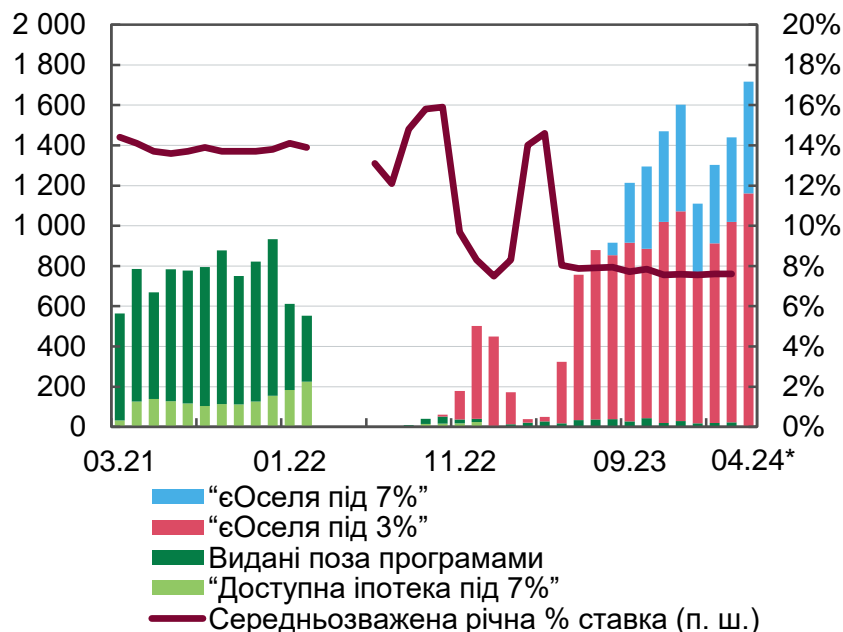
Чисті кредити фізичним особам, 01.01.2022 = 100%

- Чистий роздрібний кредитний портфель стабільно зростає протягом останнього року – на 35% у річному вимірі.
- Найшвидше зростає іпотечний портфель (+75% р/р із досить низького рівня) завдяки програмі “єОселя”, та незабезпечені споживчі позики (+33% р/р). Портфель автокредитів лише починає відновлюватися.

У квітні видано рекордний обсяг іпотеки

Нове іпотечне кредитування, млн грн

* За квітень недоступні дані про іпотеки, видані поза програмою.
Джерело: дані банків, ФРП, УФЖК.

Нові видачі в межах програми “єОселя”

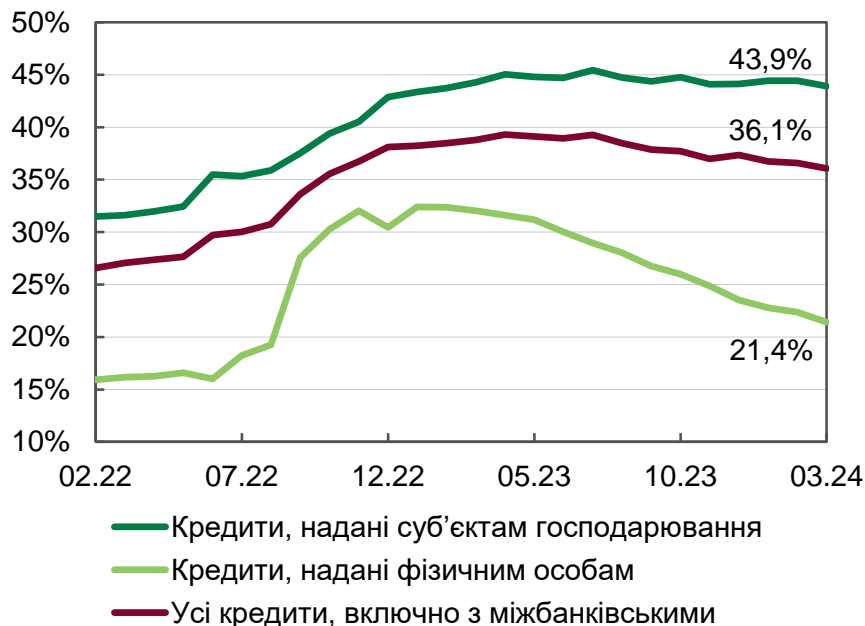

* За публічними планами УФЖК щодо 12 тис. нових іпотек у 2024 році
Джерело: УФЖК.

- Квітневий обсяг іпотеки перевищив на 7% попередній рекорд грудня 2023 року, і на 19% – обсяг за березень.
- Як і раніше, майже всі іпотечні кредити видано за “єОселею”.
- Третина обсягу іпотеки у програмі надалі надається для ширших категорій населення під 7%.
- Учасниками програми є 5 державних і 3 приватних банки.

Якість кредитного портфеля покращується

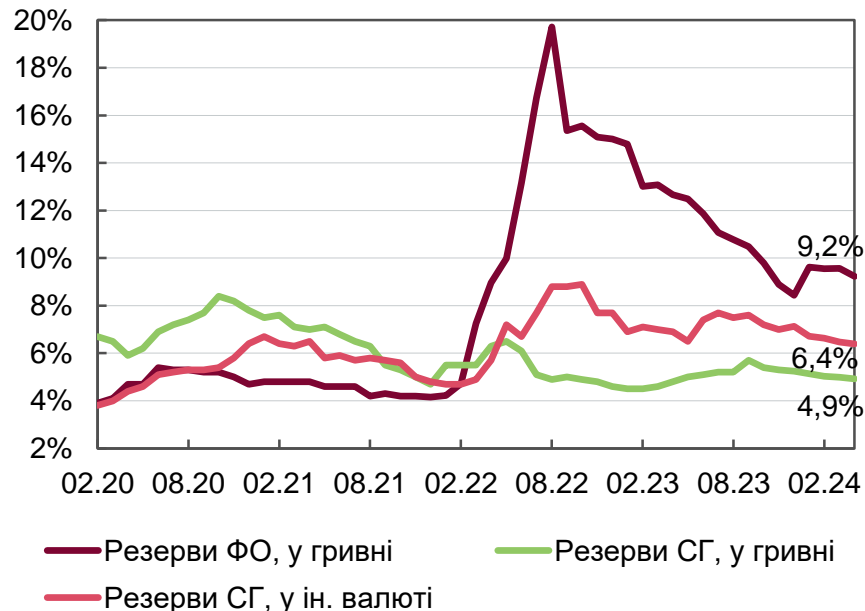
Частка непрацюючих кредитів у портфелях банків

У банках, платоспроможних на 1 квітня 2024 року.

Джерело: НБУ.

Покриття резервами за МСФЗ 9 працюючих кредитів фізичних осіб (ФО) та суб'єктів господарювання (СГ)

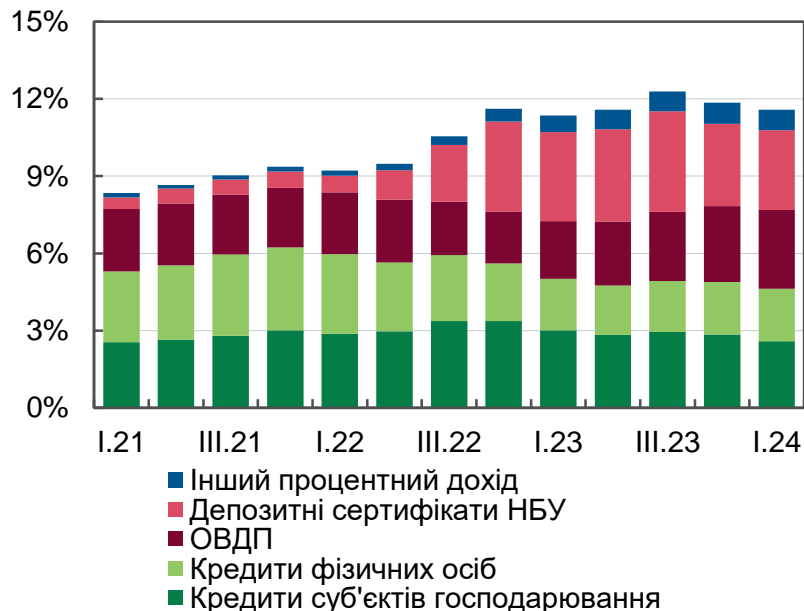
У банках, платоспроможних на 1 квітня 2024 року.

Джерело: НБУ.

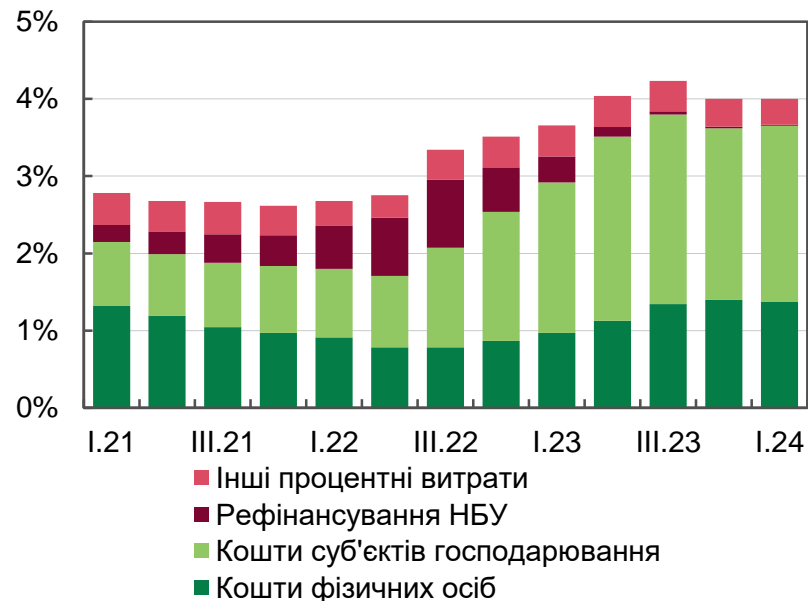
- Частка NPL наприкінці року зменшилася до 36,1% – на 1,3 в. п. за I квартал та на 2,7 в. п. за рік. Передусім у роздрібному портфелі, через списання NPL фізичним особам – на 2,1 в. п. за квартал та на 10,6 в. п. за рік. Частка NPL бізнесу майже не змінювалася.
- Триває поліпшення якості портфеля, зокрема у I кварталі: рівень дефолтів бізнес-кредитів за 12 місяців скоротився на 0,3 в. п., до 6,0%; рівень покриття резервами працюючих гривневих бізнес-кредитів зменшився на 0,2 в. п., до 4,9%.

Процентні доходи банків стійкі, роль доходів від ОВДП зростає

Співвідношення складових процентних доходів та чистих активів

Співвідношення складових процентних витрат та чистих активів

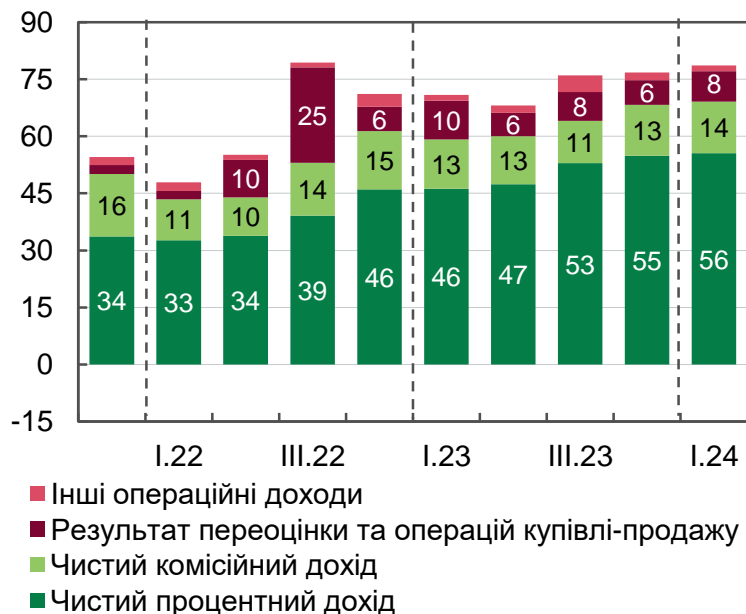

Джерело: НБУ.

- У I кварталі дохідність активів знизилася на 0.3 в. п. порівняно з попереднім кварталом, проте була вище, ніж торік, переважно за рахунок збільшення процентних доходів від ОВДП.
- Частка доходів від депозитних сертифікатів НБУ у процентних доходах знизилась, в той час як від ОВДП зросла. На кінець кварталу їхні частки майже зрівнялися – понад 26%.
- Дохідність кредитів, насамперед корпоративних, знижувалася через низхідний тренд процентних ставок, але вищі обсяги портфеля сприяли нарощенню доходів від кредитування на 13% р/р. Частка процентних доходів від кредитів склала 40%.
- Процентні витрати на корпоративне фондування також зросли повільніше, ніж на роздрібне.

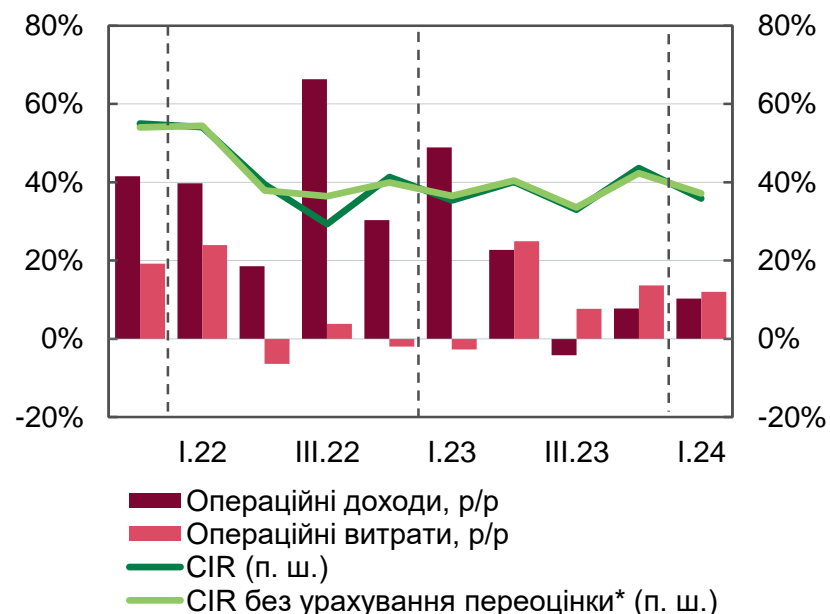
Операційна ефективність залишається високою

Складові операційного доходу банків, млрд грн

Джерело: НБУ.

Річна зміна операційних доходу та витрат та Cost-to-Income Ratio (CIR)

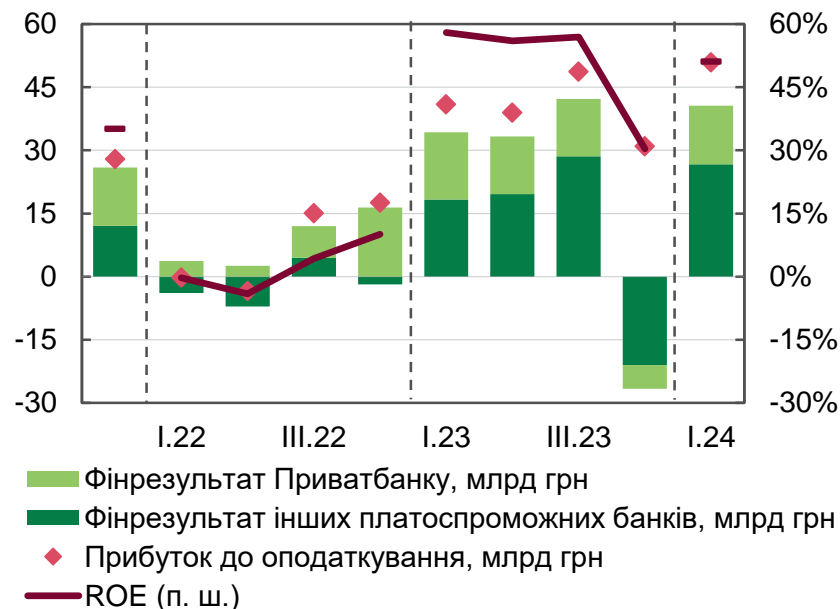
*Валюти, цінних паперів, деривативів

Джерело: НБУ.

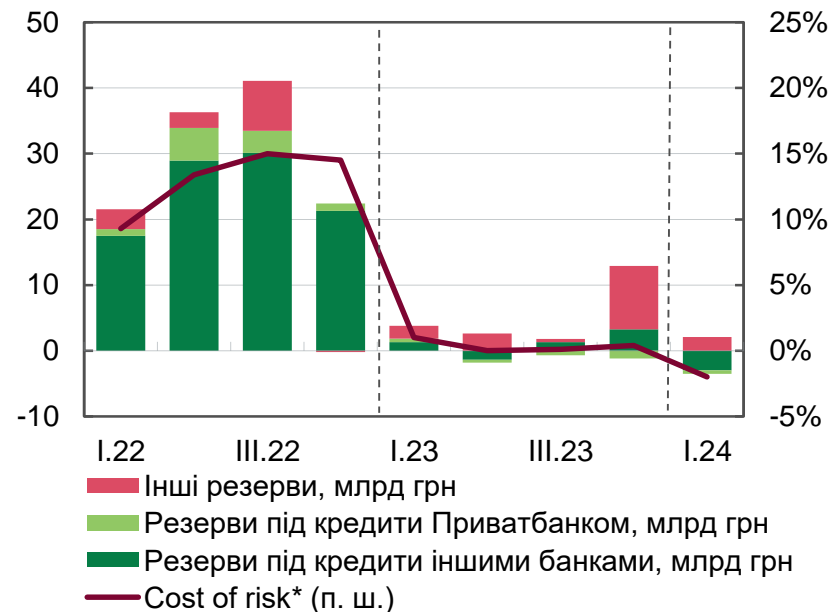
- Операційний дохід за I квартал зріс на 10.3% р/р, операційні витрати – на 12% р/р, зокрема витрати на персонал – на 15.7% р/р.
- Зростання чистого операційного прибутку до відрахувань у резерви уповільнилося до 9.8% р/р. Операційно збитковими за квартал були 11 банків.
- CIR становив 35.9% за I квартал порівняно з 35.6% за I квартал 2023 року.

Сектор прибутковий, розрезервування додало доходів

Фінансовий результат за квартал та рентабельність капіталу банків

Відрахування в резерви та Cost of Risk

* За I – III квартали 2023 року податок на прибуток за ставкою 18%. У грудні здійснено коригування податку на прибуток за ставкою 50% ретроспективно за рік, уточнені дані.

Джерело: НБУ.

* Відрахування в резерви під кредити з початку року, ануалізовані / чистий кредитний портфель.

- За I квартал 2024 року сектор отримав 40.5 млрд грн прибутку, третину якого сформував Приватбанк.
- У I кварталі банки розформували 3.5 млрд грн резервів під кредити та сформували 2.1 млрд грн резервів під ОВДП. СоR становив -2% чистого кредитного портфеля.